

PELLO ZUBIRIA

“Agur, nuklearrak” Japonian esaten da “Saionara Genpatsu”

Gezurra da Fukushima Daiichiko zentral nuklearraren hondamendia dagoeneko kontrolpean dagoela. Intelektualak, komunikatzaileak, zientzialariak eta gero eta herritar ugariago ohartu dira Japoniaren izatea bera jarri dutela arriskuan nuklearrek. Oraindik ezin da baztertu Tokyo bera hustu behar izatea, tamalez.

KENZABURO OE NOBEL SARIDUNA Parisen izan zen otsailan, *Salon du Livre* erakustazokak konbidaturik. Honela mintzatu zen: “Zerura begira nengoela, ikusi nuen hodei garden bat, oso berezia, zama larria zekarrena. Beranduago jakin nuen laino hark erradioaktibitate handia ekarri zuela”. Geroztik ez du beste ezertaz idatzi nahi, ez bada hodei haren ukiaz eta mugimenduaz.

Azken zortzi urtez prestatzen ari zen liburua baztertera utzia duela aitortu zuen 1994ko Nobelak korotutako Oek. Editorea ez du pozik edukiko. “Fukushimak aurrean ezarri dit hondamendi orokorra. (...) Erabaki dut nire lanak aipatuko duela ikusten dudana, egokitu zaidan garai hau. Horra zer ekarri didan Fukushimak”.

Frantziako *Centre National du Livre* antolatzen duen ferian Oek berak eta Satoshi Kamata kazetari beteteranoak *La littérature de la catastrophe* aztertu zuten. Biak dira *Saionara Genpatsu* (Agur, Nuklearrak) mugimenduko kide ezagunenetakoa. Bilkura publikoan esandakoak bildu ditu bere blogean *Sciences et Avenir* aldizkariaren zuzendari Dominique Legluk.

Kenzaburo Oek 1965ean argitaratu zuen *Hiroshimako Apunteak* izenekoak, Fukushimakoaz geroztik hainbat hizkuntzatan berrargitaratu

dena. Beti eskaini die arreta Oek bonba nuklearrek kaltetutako herritarrei, baina Parisen aitortu zuen luzaz uste izan zuela arriskua gainditu zuela.

Idazleari Fukushimako hondamendia hasi eta gutxira heldu omen zitzaion mediku bat esatera 1965ean Hiroshimakoaz gauzak oker azaldu zituela: jendeak ez direla kanpoko erradiazioengatik bakarrik gaixotzen, horrez gain irentsitako partikulek barnetik eritzen dutela pertsona eta “horixe gertatuko zela Fukushiman. Berrogei urte barru umeek gaixotzen segiko dute”.

Satoshi Kamata, 77 urte, kazetari ezaguna da, liburu ugariren egilea, ikertu ditu Toyotako langileen bizi baldintzak, kutsaduraren ondorioak, AEBek Japonian dauzkaten base militarrek... Orain 10 milioi sinadura bildu nahian dabil zentral nuklearrak geldiarazteko, dagoeneko bost milioi lortu omen dira.

Kamatari gaurko egoerak oroitarazten dio Hiroshiman lehen bonba atomikoa lehertu eta Nagasakin bigarrena zapartarazi arteko hiru eguneko epe hura. “Japoniako Gobernuak ez zuen deus egin bigarrena jaurti ez zezaten, errenditze-rik ez zuen agindu. Orduan inporta zitzaion sistema inperialari atxikitzea. Orain inporta zaio sistema nuklearrari zutik eustea, enpresen

Le Grenier de Choco bloga egiten duenak ipini ditu Interneten Kenzaburo Oeri (handia) eta Satoshi Kamatari (txikitian behekoa) Pariseko *Salon du Livre* erakustazokan berak egin erretratuak. Kamata kazetari beteteranoak aitortu zuen, esker onez, nuklearraren kontrako mugimenduari sekulako laguntza ekarri diola Oe mundu osoan ospetsuaren konpromisoak. Argazki txikitian goikoan ageri da Hiroaki Koide ingeniaria, Fukushimako hondamendia eta bere ondorioak ulertzeko erreferentzia nagusi bilakatu dena. Internetez ingelesezko nahiz frantsesezko azpitoluekin entzun-ikus daiteke Fukushimako gertatu eta hamar egunera Koidek emandako hitzaldi osoa, *Nuklearraren egia* izenekoak, informazio osagarri hornitua. Gutxitan dago aukera hain hitzaldi argi eta zehatza entzuteko nuklearraren bezalako gai konplexu batez.

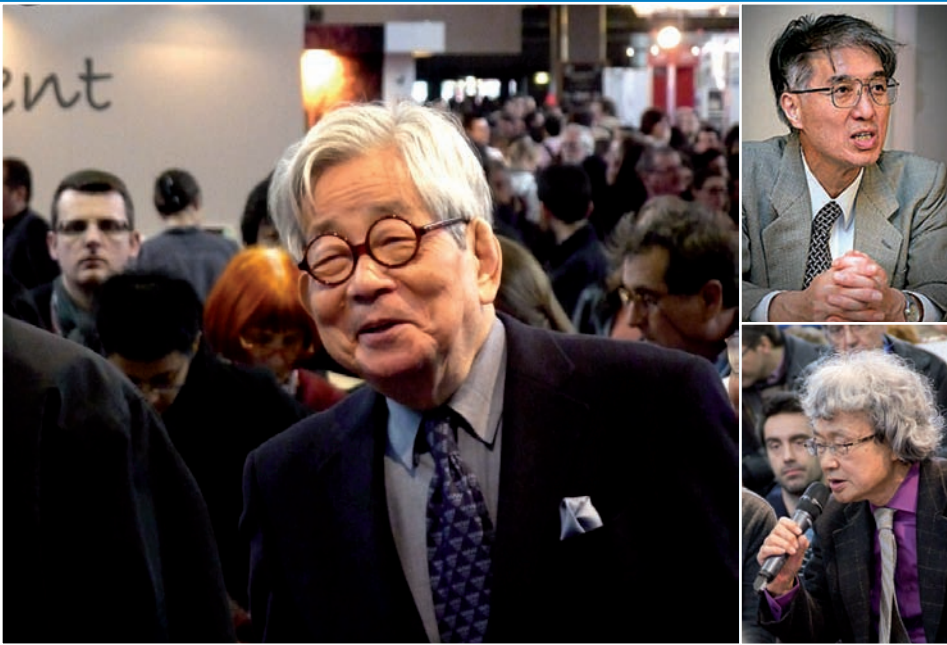
interesei”. Orain Kamatari loa kentzen diona Japoniako hurrengo hondamendia da: “Bigarren katastrofe nuklearra prebenitzeko mugitu beharra daukagu”. Horregatik firma bilketak eta jende bilkura handiak, martxoaren 24an egin zen bat Tokyon, hurrengo uztailaren 16rako prestatzen dute.

Hondamendi giro honetan zer egin behar du idazleak, galdetu diete bie. Kenzaburo Oek: “Indar egin dezake zentralak geldiarazteko edo berriz abiatzea eragozteko”. Katamak: “Gaur gai nagusi bat daukagu: zer egin behar dugun etorkizuneko belaunaldiei ez eragozteko bizi ahal izatea, gizakien legez bizitzea alegia”.

Erregaien urtegi madarikatua

Hiroaki Koide aspalditik ari da energia nuklearraren kontrako kanpainan. Ez da idazle edo kazetaria, ez intelektuala, nuklearraren espezializatu ingeniaria baizik. Duela 40 urte murgildu zen atomoetan, hauen promesek liluraturik. Laster etsi zuen, ordea, nuklearraren ahuleziez eta arriskuez jabetuta, horien kritiko zorrotza bilakatu.

Urteotan Koide zokoraturik eduki dute Kyotoko unibertsitatean. Hala ere lortu du erradiazioen neurketan ikertzen segitzea. Hiru liburu plazaratu ditu, tartean *Genpa-*

tsu no Uso, Nuklearren Gezurrak. 2011ko martxoaren 11ko katastrofea iritsi zen arte: harrez geroztik, Hiroaki Koiderengana sarritan jo dute kazetariak bezala gizarte mugimenduek, argibide eske, hitzaldietara konbidatuz.

Joan den martxoaren 8an *Asabi TV* katean, *Goizeko Txoria* saioan, tertuliakideak ari ziren kalakan Fukushima zentralaren egoeraz, agintariak diotela kontrolpean daukatela. Kazetariak deituta, Koide sartu zen solasean bere bulegotik. Pantaila handi batean erakutsi zuen Fukushima Daiichiko laugarren erreaktorearen irudia.

Haluzinatzekoa da zein hondaturik dagoen eraikin hori... barruan daukalarik infernua zelatan. Koi-

deik dio: “Ikus dezakezuenetz, hementxe dago piszina, bere barruan dauzka erregai usatuzko barra mordoa. Lurrikara handi batek berriro astintzen badu eraikin hori, piszinako ura ihesi joango da eta erregaia ez da gehiago hoztuko. Eraikina hondoratuko denez, erradioaktibitate kopuru izugarri bat isuriko da airean, ez baitauka inolako horma babesgarririk”.

Toru Kamakawa kazetariak galdetuko dio ea ez ote den posible 4. errektore horren ondoan beste piszina bat eraikitzea, erregai barrak bertara eramateko. Ez da hain erreza. Hasteko, ezin dituzu barrak atera uretatik, bestela inguruko langile guztiak bertan geratuko liriateke hilda, hain da gogorra

berengan daukaten erradioaktibitatea. Horrelako sorpresak ematen dituzte nuklearrek, jendeek “erregai usatua” esanda pentsatzen baitute arrisku gutxiagokoa dela.

Erregaiok piszina sartu eta bertatik ateratzeko garabi erraldoi bana zeukan Fukushima errektore bakoitzak. “Zeukaten”... lurrikarak eta istripuaren ondoren errektoreen leherketak suntsitu baititu. Orain, azaldu du Koidek, TEPCOren langileek putzua garbitu behar dute estreina, gero garabi handi berri bat eraiki, horrekin edukiontzi erraldoi bat eraman piszinako barrak bertan sartzeko... eta hauek ontzian sarturik atera, gauza oso erreza ez pentsatzen bada erregai barrak hondatuta daudela.

“Lan guztiok burutzeko urteak beharko dira” dio Koidek. Kamakawa kazetariak itauntzen: “Eta tarte horretan beste lurrikara handi suntsitzaile bat gertatuko balitz?”. Koidek: “Hori litzateke akabera”. “Akabera?”. “Bai”, bukatu du gordin Koidek.

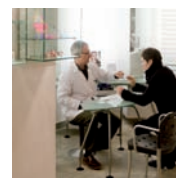
*Asabi TV*ko bideoa frantseseko azpitoluaz hornitu duen *Fukushima.over-blog* gunearen arduradunak esplikatu ditu azken esaldiak: “Zeren akabera? Zentraletik 250 kilometro arterainoko giza bizitzaren. Toru Tamakawa kazetariak ez du zehaztu, beharrik ez zegoelako: denek dakite Tokyo ebakuatu beharko litzatekela hori gertatuz gero. Solaskideen aurpegietan nabari da ikara”.

Zortearen mende da hein batean milioika jenderen eta Japoniaren izatea bera. ■

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani, 23 · 20004 Donostia · T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

Zerbitzua
Kalitatea
Garantia

